

вопросов, поставленных перед ней обществом. Образование требует новых технологий, которые бы обеспечивали решение этих вопросов, то есть обеспечить для ученика такие условия, в которых он смог бы охотно и творчески добывать знание. Причем, ориентация должна быть на каждого ученика, учитывая его индивидуальные особенности. В целом, эталонный подход позволяет более объективно и точно, в зависимости от цели обучения, определять уровень предметной компетентности ученика, либо уровень предметной и профессиональной компетентности специалиста, а также способствует переходу от пассивного, репродуктивного обучения на качественно высший его уровень – активный, продуктивный, творческий.

Используемая литература:

1. Анохин П. К. Философские теории функциональной системы // В кн.: Философские проблемы биологии. – М., 1973. – С. 81-265.
2. Атаманчук П. С. Управління процесом навчально-пізнавальної діяльності. – Кам'янець-Подільський : К-ПДП, 1997. – 136 с.
3. Атаманчук П. С. Еталонні вимірники якості знань учнів з фізики // Фізика та астрономія в школі. – 1997. – № 2. – С. 11-14.
4. Атаманчук П. С. Інноваційні технології управління навчанням фізики. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет, інформаційно-видавничий відділ, 1999. – 174 с.
5. Атаманчук П. С. Концепція управління навчально-пізнавальною діяльністю в навчанні фізики // Фізика та астрономія в школі. – 1999. – № 3. – С. 3-6.
6. Атаманчук П. С., Кух А. М. Тематичні завдання еталонних рівнів з фізики (7-11 класи) : навчально-методичний посібник. – Кам'янець-Подільський : К-ПДПУ, 2004. – 136 с.
7. Ляшенко О. І. Формування фізичного знання в учнів середньої школи: Логіко-дидактичні основи. – К. : Генеза, 1996. – 128 с.
8. Рабунский Е. С. Индивидуальный подход в процессе обучения школьников. – М. : Педагогика, 1975. – 184 с.
9. Страчар Е. Система і методи керівництва навчальним процесом / перекл. зі словацької В. І. Романець. – К. : Рад. шк., 1982. – 295 с.

Атаманчук П. С., Губанова А. А., Панчук О. П. Управління якістю формування фізико-технологічних компетенцій студентів.

Розглянуто питання здійснення процесу навчання з напрямом на посилення самостійної компоненти студентів.

Ключові слова: еталон, схема, самостійність, якість, компетенція.

Atamanchuk P. S., Gubanova A. A., Panchuk O. P. Management by quality of forming of physical and technological jurisdictions of students.

The question of realization of teaching process is considered with sending to strengthening independent components of taught.

Keywords: standard, chart, independence, quality, jurisdiction.

**Батишкіна Ю. В.
Рівненський державний гуманітарний університет**

ТЕХНОЛОГІЧНІ Й ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВНЗ

Стаття присвячена практичним проблемам, які виникають в сучасному ВНЗ України на шляху впровадження дистанційних технологій навчання. Запропоновано можливі шляхи їх вирішення. Сформовано систему заходів щодо впровадження дистанційного навчання у ВНЗ.

Ключові слова: дистанційне навчання, інформаційно-комунікаційні технології, інтерактивні мультимедійні навчальні матеріали, електронні навчальні курси.

З розвитком інформаційно-комунікаційних технологій з'являються нові шляхи підвищення якості та доступності освіти. Одним із сучасних засобів реалізації процесу навчання на основі інформаційно-комунікаційних технологій є дистанційна освіта, яка дозволяє навчатись на відстані без особистого контакту між вчителем і учнем. Тому проблеми дослідження, розвитку та поширення дистанційної освіти надзвичайно актуальні.

Ідея дистанційного навчання зародилась в кінці XVIII століття в Європі з появою регулярного і доступного поштового зв'язку і була реалізована в "кореспондентському навчанні". Багато ВНЗ у світі практикують його і дотепер. З появою радіо та телебачення з'явилися нові можливості по збільшенню аудиторії навчання, проте у слухача не було можливості зворотнього зв'язку. З появою персональних комп'ютерів, комп'ютерних мереж та Інтернет ці проблеми були подолані і дистанційне навчання почало активно поширюватись в усьому світі. Так 81% усіх вишів США пропонує, принаймі, один курс дистанційного навчання [2]. У 2000 році Міністерством освіти і науки України було створено Український центр дистанційної освіти. У 2004 році Наказом МОН № 40 від 21.01.04 було затверджено Положення про дистанційне навчання.

Над проблемами дистанційного навчання працювали ряд вітчизняних та зарубіжних вчених. Великий внесок в аналіз організаційних та дидактичних проблем дистанційного навчання зробили українські вчені Биков В. Ю., Валуйський В. М., Гончаренко М. В., Кухаренко В. М. та російські Андреев А. А., Зайченко Т. П. Дистанційна освіта з точки зору системного аналізу розглянута в працях Іванченка Д. А. Педагогічним технологіям дистанційної освіти присвячені роботи Полата Е. С. Психологічні принципи, що впливають на якість дистанційного навчання описані в працях В. Демкіна. Досвіду реалізації та впровадження систем дистанційного навчання присвячені публікації Малокової І. Г., Цвіркуна О. Ф. та ін.

Ця стаття присвячена висвітленню практичних проблем, які виникають в сучасному ВНЗ на шляху впровадження дистанційних технологій навчання та окресленню шляхів їх можливого подолання і є відображенням досвіду та ідей автора щодо поширення дистанційної освіти.

Метою статті є проаналізувати існуючі проблеми, що виникають у ВНЗ при впровадженні дистанційного навчання, визначити їх передумови та встановити шляхи їх можливого подолання, в результаті чого сформувані систему заходів щодо впровадження системи дистанційного навчання у ВНЗ.

Відповідно до [4] під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Створення центру дистанційного навчання при ВНЗ передбачає забезпечення функціонування таких структур:

- нормативно-правової;
- організаційної;
- науково-методичної;
- стандартизації дистанційного навчання;
- матеріально-технічного забезпечення;
- кадрового забезпечення;
- моніторингу якості, експертизи і сертифікації дистанційного навчання.

Розробленням нормативно-правових документів щодо діяльності систем дистанційного навчання, їх наукових основ, стандартів та систем контролю якості

займається Головний центр Координаційної ради розвитку дистанційного навчання при МОН. Решта структур забезпечується Базовими центрами системи дистанційного навчання, якими, зокрема, виступають вищі.

В якості організаційної структури створюється факультет, інститут чи лабораторія дистанційного навчання, що повинні бути укомплектовані штатом працівників: керівником, диспетчером, інженером - налагоджувачем, програмістом, дизайнером, психологом та науково-педагогічними кадрами. Також необхідні працівники відповідальні за підрозділ дистанційної освіти у навчальному відділі та бухгалтерії ВНЗ.

Найбільш важливим є формування колективу науково-педагогічних працівників. Ці люди повинні володіти сучасними інформаційними технологіями, мати великий практичний досвід, педагогічний досвід, мати наукові досягнення з дисциплін, що ними викладатимуться, вміння створювати мультимедійні навчальні матеріали.

Проблема загальної комп'ютерної грамотності поступово вирішується шляхом омолодження науково-педагогічних працівників, організації навчальних курсів, майстер-класів. Все більше науковців використовують інформаційно-комунікаційні технології для обміну інформацією, інтерактивного спілкування, використовують електронні ресурси та бібліотеки, самостійно готують методичні та дидактичні матеріали до використання в навчальному процесі за допомогою текстових редакторів.

У Вищій школі в силу психологічних чинників досить часто буває, що успішний науковець не є хорошим педагогом і, відповідно, навпаки. Для дистанційної освіти викладач повинен бути не лише хорошим педагогом та науковцем, а ще й хорошим автором мультимедійних інтерактивних курсів. Більшість пересічних викладачів поки взагалі не готові ділитись своєю інтелектуальною власністю та розмішувати свої методичні та дидактичні матеріали в мережі. Наприклад, у 2008 році близько 80% викладачів РДГУ відмовлялись надавати електронні варіанти укладених ними методичних рекомендацій в наукову бібліотеку вишу. Але оскільки методичні матеріали не будуть вільно доступними всім бажаним, а надаватимуться адресно лише студентам дистанційних курсів, ця проблема дещо втратить актуальність. Отже, при комплектуванні колективу викладачів для дистанційної освіти слід здійснювати ретельний відбір та залучати до цієї діяльності педагогів-ентузіастів, що відповідають зазначеним вимогам.

Крім того, згідно з Положенням про дистанційне навчання [4] всі фахівці, що забезпечують дистанційне навчання повинні бути атестованими та мати відповідні документи.

Остаточо не регламентовано облік та оплату робочого часу працівників, що забезпечують дистанційне навчання. Відсутні єдині норми навчального, методичного, наукового, організаційного навантаження на викладача та ін. Адже навчальне навантаження змінює свій характер і стає індивідуальним контролюючим та інтерактивно-консультативним. Норми обліку та оплати встановлюють ВНЗ в рамках чинного законодавства у штатних розписах, без врахування особливостей дистанційного навчання.

Матеріально-технічна база осередку дистанційної освіти у ВНЗ повинна включати: приміщення лабораторії дистанційного навчання, web-сервер, де розмішуватимуться мультимедійні матеріали курсів та система дистанційного навчання, достатню кількість потужних робочих станцій, відповідно до кількості дистанційних курсів, студентів, що їх вивчатимуть, задіяних в процесі навчання та створення методичного забезпечення працівників, мережеве обладнання з необхідною для передачі в режимі реального часу потоків мультимедійних даних пропускнуою здатністю для об'єднання сервера та робочих станцій в локальну мережу та підключення їх до Інтернет. Робочі місця викладачів обов'язково необхідно обладнати телекомунікаційними пристроями: мікрофонами, аудіосистемами, відеокамерами.

Важливим аспектом є вибір програмного забезпечення – платформи системи дистанційного навчання. Є велика кількість різноманітних як безкоштовних так і

комерційних систем. Найбільш популярною вважається система Moodle, що реалізує філософію “педагогіки соціального конструктивізму”.

Однією з ключових проблем дистанційного навчання є підготовка інтерактивного мультимедійного методичного забезпечення. Це завдання є дуже трудомістким, адже для створення однієї години якісного, дійсно мультимедійного інтерактивного посібника необхідно затратити понад 1000 годин праці педагогів-фахівців з предметної області, програмістів, дизайнерів та психологів. Наразі, велика кількість дистанційних курсів все ще не мають засобів інтерактивності і є електронними варіантами паперових методичних посібників. Власне, з цього можна починати, поступово ускладнюючи матеріали дистанційних курсів, додаючи системи гіпертекстових посилань, глосарії, тестові елементи, комп’ютерні математичні моделі процесів та явищ, імітаційні моделі, аудіо та відео-фрагменти, анімаційні технології. Але на початкових етапах, в такому разі, не слід очікувати високої якості навчання.

При розробці навчальних електронних мультимедійних посібників важливим аспектом є використання психологічних особливостей сприйняття візуальної інформації, що визначаються особливостями візуального мислення, основними параметрами якого є [1, с. 118-122]:

- лаконічність представлення інформації;
- точність відтворення структури інформації та її елементів;
- акцент на головні істотні деталі образів;
- врахування можливостей студента в сприйманні візуальної інформації.

Ці параметри визначаються властивостями візуальної інформації:

- простота та рівновага;
- обриси та форма;
- освітлення та колір;
- наголос кольором;
- простір і рух.

На початковому етапі створення системи дистанційної освіти потребує великих матеріальних затрат на побудову організаційної структури, закупівлю технічного обладнання, програмного забезпечення, розробку мультимедійного методичного забезпечення. Хоча, як показує світова практика, як для студента так і для навчального закладу дистанційна форма буде дешевшою за очну форму навчання.

Одним з шляхів підготовки до поширення дистанційної освіти може бути використання технологій дистанційного навчання в умовах кредитно-трансферної системи навчання шляхом створення, впровадження та атестації електронних навчальних курсів [3].

Особливістю електронного навчального курсу (ЕНК) відмінною від засобів дистанційного навчання, є те, що ЕНК передбачений для оволодіння студентами навчальним матеріалом під керівництвом викладача, хоча і розміщуються вони на навчальному порталі в системі дистанційного навчання.

В процесі навчання студентів ЕНК безперервно змінюється та вдосконалюється. Основними характеристиками ЕНК є [3, с. 2]:

- структурованість навчально-методичних матеріалів;
- відповідність основним структурним елементам процесу вивчення навчального курсу: лекції, практичні, семінарські, лабораторні роботи, самостійна робота, залік, іспит;
- чіткий графік виконання студентами навчального плану;
- налагоджена система інтерактивної взаємодії викладача і студента, студентів між собою, засобами ресурсів ЕНК та дистанційних технологій, протягом усього часу вивчення навчального курсу;
- наявність мультимедійних навчальних матеріалів;
- система оцінювання результатів навчальної діяльності студентів, яка включає

форми та критерії оцінювання всіх видів навчальної діяльності;

– система контролю та самоконтролю всіх видів навчальної діяльності студентів.

При розробці електронних навчальних курсів на кафедрі інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного університету виникли такі ж складності, що характерні для дистанційної системи навчання:

– процес створення електронних навчальних курсів довготривалий і вимагає повної віддачі та взаємодії програміста, дизайнера та педагога, до чого не всі поки морально готові;

– систематичний процес ведення електронної документації вимагає дисципліни серед викладачів і займає додатковий час, який би міг бути використаний, власне, для навчання;

– процес опосередкованої передачі знань добре підходить для самопідготовки студентів, для студентів заочної та дистанційної форми навчання, проте в умовах стаціонару ні в якому разі не можна повністю підмінити “живе”, емоційно забарвлене безпосереднє спілкування “вчителя” і “учня” опосередкованими найсучаснішими інформаційно-комунікаційними технологіями.

До технологічних недоліків дистанційного навчання слід віднести також проблему аутентифікації користувача при перевірці знань, тому більшість дистанційних програм передбачають очну екзаменаційну сесію. Частково проблема може бути вирішена за допомогою відеокамер та спеціального програмного забезпечення.

Якщо теоретичні знання можна отримати дистанційно, то в цілому ряді випадків практичні вміння та навички сформувати неможливо. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України пропонує здійснювати дистанційне навчання лише за окремими напрямками: природничо-математичним, гуманітарним, загально-технічним та професійно-теоретичним.

Проте, при успішному вирішенні усіх окреслених проблем найважливішим чинником успішного здобуття знань дистанційно залишається висока самодисципліна і сильна мотивація до навчання у студента.

Висновки.

Для створення центру дистанційної освіти у ВНЗ необхідно затратити велику кількість матеріальних та моральних ресурсів:

1. Ознайомитись з нормативно-правовою документацією, стандартами якості дистанційної освіти та здійснити реєстрацію базового центру в Координаційній раді з розвитку дистанційного навчання.

2. Підібрати колектив фахівців-ентузіастів: викладачів, адміністраторів, програмістів, дизайнерів, психолога. Здійснити їх навчання та атестацію в Регіональному центрі дистанційної освіти.

3. Виділити приміщення лабораторії дистанційного навчання, закупити відповідну техніку та програмне забезпечення. Обрати, придбати або розробити платформу системи дистанційного навчання.

4. Розробити початкові плани дистанційних курсів та систему підвищення мотивації студента.

5. Розробити та забезпечити систему аутентифікації користувачів.

6. Розробити систему моніторингу знань користувачів у відповідності до загальнодержавних стандартів.

7. Розробити інтерактивні мультимедійні методичні матеріали дистанційних курсів.

8. Організувати набір студентів та забезпечувати процес дистанційного навчання.

Безперечно, дистанційна освіта в Україні буде продовжувати розвиватись, адже вона реалізує основні принципи сучасної освіти: “Освіта впродовж життя” та “Освіта для всіх”. Дистанційне навчання підходить для перепідготовки, підвищення кваліфікації людей, які

вже вмiють самостiйно здобувати знання. Iнодi дистанцiйне навчання є чи не єдиним засобом здобуття освіти, наприклад, для людей з обмеженими можливостями чи для людей з вiддалених районiв. Проте, не слiд застосовувати популярнi технологiї дистанцiйного навчання для замiни традицiйного очного навчання, якщо воно можливе.

Використана лiтература:

1. Батишкіна Ю. В. Застосування принципів ергономіки та властивостей візуальної інформації при створенні навчальних мультимедійних систем / Батишкіна Ю. В., Войтович І. С. // Нова педагогічна думка. – № 3. – Рівне : РОППО, 2008. – С. 118–122.
2. Достоинства и недостатки дистанционного обучения [Электронный ресурс]. Режим доступа : http://www.obrazovanie-ufa.ru/Vuz/Dostoinstva_i_nedostatki_distantionnogo_obucheniya.htm – 26.03.2010. — Загл. с экрана.
3. Положення про атестацію електронного навчального курсу на рівні ВНЗ та МОН України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/> – 1.09.2010. – Назва з екрану.
4. Положення про дистанційне навчання [Електронний ресурс]. Режим доступу http://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/ – 21.01.2004. – Назва з екрану.

Батишкіна Ю. В. Технологические и организационные проблемы дистанционного обучения в ВУЗах.

Статья посвящена практическим проблемам, возникающим в современных ВУЗах Украины при внедрении дистанционных технологий обучения. Предлагаются пути решения возникающих проблем.

Ключевые слова: дистанционная учеба, информационно-коммуникационные технологии, интерактивные мультимедийные учебные материалы, электронные учебные курсы.

Batyshkina Yu. V. Technological and organizational problems of distance learning in High schools.

The article is described to practical problems arising in modern HIGH SCHOOLS of Ukraine at an intrusion of distance learning technologies of training. The pathes of the solution of arising problems are tendered.

Keywords: controlled from distance studies, informatively of communication technologies, interactive multimedia educational materials, electronic educational courses.

Бордюк О. М.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ

Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій в музичній освіті – одне з найновіших і актуальніших завдань. У статті розглядаються переваги та недоліки використання ІКТ у процесі підготовки майбутніх вчителів мистецьких дисциплін.

Ключові слова: мистецька освіта, інформаційно-комунікаційні технології, засоби мультимедіа, інновації, навчальні системи.

Ставлення освітян до проблеми комп'ютеризації навчання мистецького спрямування, неоднозначно. Далеко не всі погоджуються з тим, що в мистецькій освіті це доречно, корисно та необхідно. А звідси, виникають спотворені тлумачення ролі ІКТ, які перетворюються на гучні гасла. Також існує протилежна точка зору: будь-яке застосування комп'ютера вважається інноваційним підходом. Це також не зовсім так. Для